

УКРАЇНА

ХАРКІВСЬКА МІСЬКА РАДА ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ
ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ
АДМІНІСТРАЦІЯ ОСНОВ'ЯНСЬКОГО РАЙОНУ

УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ

НАКАЗ

Від 15.09.2021 № 124

Про проведення I (районного) етапу XVI міського турніру юних біологів для учнів 9-11-х класів закладів загальної середньої освіти

На виконання наказу Департаменту освіти Харківської міської ради від 14.09.2021 № 651 «Про проведення XVI міського турніру юних біологів для учнів 9-11-х класів закладів загальної середньої освіти», на виконання Комплексної програми розвитку освіти м. Харкова на 2018-2022 роки, відповідно до постанови Головного державного санітарного лікаря України від 26.08.2021 № 9 «Про затвердження протиепідемічних заходів у закладах освіти на період карантину у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)», та з метою подальшого вдосконалення системи роботи з обдарованими учнями, підвищення інтересу учнів до поглибленого вивчення природничих наук, зокрема біології, розвитку творчих здібностей учнівської молоді, підвищення рівня викладання біології

НАКАЗУЮ:

1. Провести I (районний) етап XVI міського турніру юних біологів для учнів 9-11-х класів закладів загальної середньої освіти – (далі Турніру)
До 07.10.2021
2. Затвердити:
  - 2.1. Склад оргкомітету Турніру (додаток 1).
  - 2.2. Склад журі Турніру (додаток 2).
3. Оргкомітету Турніру:
  - 3.1. Провести районний етап XVI міського турніру юних біологів для учнів 9-11-х класів закладів загальної середньої освіти згідно з умовами міського Турніру (додаток 3).
  - 3.2. Підвести підсумки та оприлюднити результати Турніру.

До 07.10.2021

4. Методисту центру освітніх технологій Літвіновій В.А.:

4.1. Здійснити організаційно-методичне забезпечення проведення Турніру.

4.2. Надати до комунального закладу «Харківський центр професійного розвитку педагогічних працівників Харківської міської ради» заявки на участь у Турнірі.

До 07.10.2021

5. Керівникам закладів загальної середньої освіти:

5.1. Довести інформацію щодо проведення Турніру до педагогічних працівників та учнів підпорядкованих закладів загальної середньої освіти.

До 22.09.2021

5.2. Надати до Управління освіти заявки на участь у Турнірі.

До 05.10.2021

6. Завідувачу ЛКТО Панкратовій С.П. розмістити цей наказ на сайті Управління освіти.

До 16.09.2021

7. Контроль за виконанням даного наказу покласти на заступника начальника Управління освіти Прохоренко О.В.

Начальник Управління освіти

О.С.НИЖНИК

Головний спеціаліст Управління
освіти-уповноважена особа з питань
запобігання та виявлення корупції

О.М. СТЕЦЬКО

З наказом ознайомлені:

ПРОХОРЕНКО О.В.

ЛАШИНА Н.В.

ЛІТВІНОВА В.А.

ДУДКА А.О.

ПОЛЛАК М.А

ПАНКРАТОВА С.П.

Склад оргкомітету
I (районного) етапу XVI міського турніру юних біологів
для учнів 9-11-х класів закладів загальної середньої освіти

Голова оргкомітету: **Прохоренко О.В.** – заступник начальника Управління освіти адміністрації Основ'янського району Харківської міської ради;

Члени оргкомітету: **Літвінова В.А.** – методист Управління освіти адміністрації Основ'янського району Харківської міської ради;

Дудка А.О. – методист Управління освіти адміністрації Основ'янського району Харківської міської ради;

Поллак М.А. – методист Управління освіти адміністрації Основ'янського району Харківської міської ради.

Начальник Управління освіти

О.С.НИЖНИК

Склад журі
I (районного) етапу XVI міського турніру юних біологів
для учнів 9-11-х класів закладів загальної середньої освіти

Голова журі: **Колеснікова Я.М.** – вчитель біології Харківської гімназії № 12 Харківської міської ради Харківської області.

Члени журі: **Кардаш Є.С.** – вчитель біології Харківської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 53 Харківської міської ради Харківської області;

Задорожна Л.Я. – вчитель біології Харківської спеціалізованої школи I-III ступенів № 66 Харківської міської ради Харківської області;

Губанова В.І. – вчитель біології Харківської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 35 Харківської міської ради Харківської області;

Майченко О.Ю. – вчитель біології Харківської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 120 Харківської міської ради Харківської області.

Начальник Управління освіти

Літвінова, 725-27-92

О.С.НИЖНИК

УМОВИ ПРОВЕДЕННЯ
XVI міського турніру юних біологів
для учнів 9-11-х класів закладів загальної середньої освіти

1. Загальні положення

XVI міський турнір юних біологів для учнів 9-11-х класів закладів загальної середньої освіти (далі Турнір) — командні змагання учнів у їх вмінні вирішувати спільними зусиллями складні наукові проблемні завдання, представляти рішення в переконливій формі та захищати їх у науковій дискусії, аргументовано відстоювати свою точку зору на проблеми, пов'язані з завданнями турніру, кваліфіковано опонувати відповідям інших команд.

Умови проведення Турніру відповідають Положенню про Всеукраїнські учнівські олімпіади, турніри, конкурси з навчальних предметів, конкурси-захисти науково-дослідницьких робіт зі спеціальних дисциплін та конкурси фахової майстерності, затвердженому наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 22.09.2011 №1099, та Правилам проведення Всеукраїнського турніру юних біологів.

Для організації та проведення Турніру створюються оргкомітет і журі.

До оргкомітету Турніру входять представники Департаменту освіти Харківської міської ради, Науково-методичного педагогічного центру Департаменту освіти, директор та представники закладу освіти, на базі якого проводиться Турнір. Оргкомітетом турніру здійснюється інформаційне забезпечення учасників Турніру.

До роботи у складі журі запрошуються вчені, викладачі та студенти закладів вищої освіти, методисти і вчителі закладів загальної середньої освіти м. Харкова.

2. Мета та завдання Турніру

Метою міського турніру юних біологів є створення сприятливих умов для реалізації та розвитку творчих і дослідницьких здібностей школярів при вивченні біології.

Завдання турніру юних біологів:

- пошук талановитих учнів, схильних до наукової діяльності;
- формування в школярів інтересу до природничих наук;
- сприяння поглибленому вивченню біології;
- активізація творчої діяльності вчителів та підвищення рівня викладання біології.

3. Порядок проведення турніру

Необхідність проведення районного етапу турніру визначається управліннями освіти адміністрацій районів Харківської міської ради з урахуванням ситуації в районі в умовах карантинних обмежень з приводу поширення коронавірусної хвороби (COVID-19).

Міський етап Турніру проводиться в один день у два тури. Схему проведення змагань обирає оргкомітет у залежності від загальної кількості команд-учасниць Турніру. Для визначення схеми боїв і формування груп команд проводиться жеребкування. Участь в обох турах є обов'язковою умовою для всіх команд-учасниць Турніру.

Культурна програма та інформаційне забезпечення учасників Турніру здійснюється оргкомітетом Турніру.

4. Учасники Турніру

4.1. Представництво команд

У міському етапі Турніру беруть участь команди районів та команди закладів освіти міського підпорядкування. Кожний район представляє одна команда. Район, команда якого посіла I та II місце у міському Турнірі минулого року, має право подати заявку на участь двох команд. Остаточне рішення щодо кількості команд від району приймає оргкомітет, враховуючи рейтингові місця команд за результатами турніру минулого року та загальну кількість команд-учасниць.

4.2. Склад команд-учасниць Турніру

У Турнірі бере участь команда, що складається з 3-5 учнів 9-11-х класів закладів загальної середньої освіти. Кожна команда має офіційну назву. Заявлений персональний склад команди не може змінюватися під час проведення Турніру.

Кожну команду очолює капітан, який є офіційним представником команди на весь час проведення Турніру.

Кожну команду під час проведення Турніру супроводжує один керівник.

5. Зміст завдань Турніру

Список завдань Турніру формується організаційним комітетом відповідно до списку задач Всеукраїнського турніру юних біологів.

6. Правила біоконкурсу

6.1. Правила проведення біоконкурсу

Ведучого біоконкурсу призначає голова журі. Перед початком біоконкурсу проводиться представлення членів журі та членів команд.

Біоконкурс проводиться в 2-4 дії в залежності від кількості команд-учасниць. У кожній дії команда виступає в одній із трьох ролей: Доповідач, Оponent, Рецензент. Ролі між командами розподіляються за результатами конкурсу капітанів команд або жеребкуванням (за рішенням оргкомітету). Якщо грають чотири команди, то одна з них виступає в ролі Спостерігача та бере участь тільки в загальній полеміці.

У подальших діях біоконкурсу команди обмінюються ролями за схемами:

Двохкомандний біоконкурс			Трьохкомандний біоконкурс				Чотирьохкомандний біоконкурс				
Команда	Дія		Команда	Дія			Команда	Дія			
	I	II		I	II	III		I	II	III	IV
1.	Д	О	1.	Д	Р	О	1.	Д	С	Р	О
2.	О	Д	2.	О	Д	Р	2.	О	Д	С	Р
			3.	Р	О	Д	3.	Р	О	Д	С
							4.	С	Р	О	Д

Протягом біоконкурсу членам команд заборонено консультування з особами, які не є учасниками команди.

6.2. Регламент проведення біоконкурсу

- Опонент пропонує Доповідачу завдання для розв'язання, а Доповідач приймає або відхиляє виклик — 2 хвилини.
- Підготовка до доповіді — 2 хвилини.
- Доповідь — 7 хвилин.
- Уточнюючі запитання Опонента до Доповідача та відповіді Доповідача — 3 хвилини.
- Виступ Опонента — 5 хвилин.
- Відповідь Доповідача на зауваження Опонента – 2 хвилини.
- Полеміка між Доповідачем і Опонентом — 3 хвилини.
- Уточнюючі запитання Рецензента до Доповідача й Опонента, відповіді Доповідача та Опонента. Підготовка до рецензування — 3 хвилини.
- Рецензування — 3 хвилини.
- Відповіді Доповідача та Опонента на зауваження Рецензента – 2 хвилини.
- Полеміка між Рецензентом, Доповідачем і Опонентом — 4 хвилини.
- Загальна полеміка команд — 15 хвилин.
- Запитання членів журі — 2 хвилини
- Заключні слова Рецензента, опонента і Доповідача - 2 хвилини.
- Виставлення оцінок журі — 1 хвилина.
- Слово журі — до 3 хвилин.

6.3. Обов'язки Доповідача, Опонента та Рецензента під час виступу команд у біоконкурсі

Доповідач (один або два члени команди – співдоповідачі, які мають рівні права та заявляються на початку дії) викладає суть розв'язання проблеми, відповідно до поставленої задачі, акцентуючи увагу слухачів на основних біологічних ідеях та висновках. При цьому бажано використовувати заздалегідь підготовлені малюнки, плакати, схеми, слайди, фотографії, відеофрагменти, а також демонструвати досліди, якщо задача носить експериментальний характер.

Опонент (один із членів команди) критично аналізує доповідь, висловлює критичні зауваження щодо доповіді, виявляє недоліки та помилки. При цьому, оперує лише наведеними у доповіді фактами та зробленими Доповідачем висновками. Якщо Опонент погоджується з наведеним у доповіді варіантом розв'язку запропонованої задачі, він в подальшій дискусії з Доповідачем прагне розвинути (поглибити) даний варіант. Якщо ж на думку Опонента, наведені факти є сумнівними а висновки хибними – вказує на це і виправляє помилки Доповідача. Опонент може ставити уточнюючі запитання Доповідачу.

Виступ Опонента не повинен зводитися до викладу власного розв'язку задачі, що підтверджує чи спростовує результати, представлені Доповідачем. При цьому Опонент повинен утримуватися від коментарів, не пов'язаних з доповіддю.

Рецензент (один із членів команди) дає коротку оцінку виступам Доповідача й Опонента, визначає, на скільки повно вони справилися зі своїми

обов'язками, аналізує розуміння обговорюваної проблеми Доповідачем і Оponentом. Рецензент має право ставити запитання як Доповідачу, так і Оponentу.

Спостерігач має право брати участь у загальній полеміці команд.

Уточнюючі запитання за своїм змістом повинні ставитися тільки по суті виступу та стосуватися суперечливих або недостатньо висвітлених положень доповіді, виступів Оponentа та Рецензента. Сторона, що запитує, може лише уточнювати деталі тільки-но прослуханого виступу (доповіді).

На уточнюючі запитання до Доповідача, Оponentа та Рецензента може відповідати тільки той учасник команди, який виступав від її імені. У разі співдоповіді, відповідати на запитання можуть обидва Доповідачі. Уточнюючі запитання членів журі можуть бути адресовані конкретним учасникам або всій команді.

Дискусії повинні бути конструктивними, спрямованими на обговорення правильності рішення, запропонованого Доповідачем, або суперечливих питань, висловлених Оponentом чи Рецензентом, якщо вони стосуються обговорюваної задачі. При цьому, Оponent та Рецензент повинні утримуватися від пропозицій власних варіантів її розв'язку.

В загальній дискусії можуть брати участь всі команди по черзі.

6.4. Обмеження на число виступів

Кожен учасник Турніру протягом одного біоконкурсу може виступити не більше двох разів. Уточнюючі запитання та відповіді на них, а також участь у полеміці, виступом не вважаються.

6.5. Порядок виклику на доповідь і відмова від доповіді

1. Оponent у ході біоконкурсу може викликати Доповідача на будь-яку задачу, окрім тієї, яка:

- а) вилучена оргкомітетом і журі;
- б) оголошена Доповідачем як «вічна відмова»;
- в) уже доповідалася Доповідачем раніше;
- г) уже опонована Оponentом раніше.

Якщо такий виклик неможливий, то послідовно відхиляються заборони починаючи з останньої.

2. Усі задачі, про рішення яких робиться доповідь в межах одного біоконкурсу, повинні бути різними.

3. Протягом біоконкурсу команда може тричі відхиляти виклик без штрафних санкцій. Кожна наступна відмова зменшує коефіцієнт Доповідача на 0,2.

Кожна команда, що бере участь у біоконкурсі, має право на дві «тактичні відмови» та одну «вічну відмову». «Тактична відмова» означає, що команда відмовляється доповідати запроповану задачу тільки в даному бою. «Вічна відмова» означає, що дана задача не доповідається командою протягом усього Турніру. Команда має право перед початком біоконкурсу відмовитися від «тактичних відмов» і оголосити «вічну відмову» від трьох задач в цілому.

6.6. Ведучий біоконкурсу

Завданням ведучого біоконкурсу є забезпечення оптимальних, справедливих та рівних умов для його учасників.

Обов'язками ведучого є:

- Стежити за дотриманням учасниками змагань регламенту біоконкурсу.
- Створювати умови для нормальної роботи журі.
- Стежити за характером запитань, не допускати їхнього повторення.
- Стежити за ходом дискусії та припиняти її у разі, коли вона перестає бути конструктивною.
- Стежити за характером запитань журі, вимагати, щоб вони носили уточнюючий характер.
- Визначати спосіб первісного розподілу ролей команд шляхом проведення жеребкування, конкурсу капітанів тощо.
- Не давати можливості особам, які не є учасниками турніру, надавати допомогу або консультувати членів команд.

До обов'язків ведучого біоконкурсу не входить:

- Перевірка правильності висловлювань учасників Турніру.
- Пояснення або коментування оцінок журі.
- Відповідати на будь-які запитання, що не відносяться до його прав та обов'язків.

Ведучий біоконкурсу має право:

- Зупиняти під час біоконкурсу учасника Турніру, який порушує регламент його проведення.
- Знімати повторні запитання команд та запитання членів журі, що не є уточнюючими.
- Припиняти дискусію, якщо вона стає неконструктивною.
- За погодженням із журі відстороняти команду та окремих її членів від участі у біоконкурсі, якщо вони регулярно порушують умови проведення Турніру або своєю поведінкою заважають проведенню біоконкурсу.
- За необхідністю надавати додатковий час для виступів учасників Турніру, але не більше 1 хвилини.
- Надавати слово керівникам команд або глядачам, але тільки після виставлення членами журі оцінок.

Ведучий біоконкурсу не має права:

- Порушувати регламент проведення біоконкурсу або умови проведення Турніру.
- Переривати учасників змагань до закінчення часу, відведеного на виступ регламентом.
- Якимось чином коментувати виступи учасників Турніру та висловлювати з цього приводу свої думки.
- Ставити навідні запитання.

Права та обов'язки ведучого біоконкурсу не можуть бути змінено під час проведення Турніру.

7. Керівник команди

Керівником команди призначається учитель біології, який брав активну участь у підготовці учнів до Турніру. На керівника команди покладається відповідальність за життя та здоров'я членів команди.

Керівник команди має право:

- бути членом журі Турніру, але в тих групах, в яких не бере участь його команда;
- висловлювати після виставлення оцінок членами журі аргументовану оцінку виступу команди або її членів.

Керівник команди не має права:

- виконувати функції представника команди;
- допускати некоректні висловлювання на адресу учасників, членів оргкомітету та журі Турніру;
- порушувати регламент і правила проведення Турніру.

8. Капітан команди

Обов'язки капітана команди:

- офіційно представляти свою команду на Турнірі;
- брати участь у виборі завдань I і II турів;
- визначати послідовність і характер виступів членів своєї команди.

Капітан команди не має права:

- допускати некоректні висловлювання на адресу учасників, членів оргкомітету та журі Турніру;
- порушувати регламент і правила проведення Турніру.

9. Оцінка виступів команд

9.1. Правила оцінювання біоконкурсу

Оцінки командам із урахуванням виступів усіх її членів виставляється журі за результатами кожної дії біоконкурсу. Використовується 10-бальна шкала оцінювання.

Якщо в журі налічується 5 або 6 членів, то при підрахуванні суми балів за участь у біоконкурсі відкидається одна найнижча оцінка. Якщо до складу журі входить більше 6 осіб, то відкидаються одна найвища та одна найнижча оцінки.

Лічильна комісія підраховує загальну суму балів, усереднює їх і множить на коефіцієнти.

Дія	Доповідь	Опонування	Рецензування
Коефіцієнт	3,0 або менше	2,0	1,0

Члени журі, які виставили під час проведення біоконкурсу найменшу та найвищу оцінки, повинні їх прокоментувати.

Оцінка результатів участі членів команд у I та II турі проводиться за однаковою процедурою.

9.2. Критерії оцінювання

При виставленні оцінок члени журі керуються наступними принципами:

- при оцінюванні Доповідача беруть до уваги: наукову достовірність викладених фактів, повноту розкриття питання, вміння доповідати та звертати увагу слухачів на ключові моменти доповіді, вміння вести наукову дискусію, якість ілюстрування власної доповіді (таблиці, слайди тощо);
- при оцінюванні Опонента беруть до уваги: коректність оцінки зробленої доповіді, повноту висвітлення як позитивних, так і негативних сторін доповіді, вміння вести наукову дискусію;

- при оцінюванні Рецензента беруть до уваги: коректність оцінки доповіді та роботи Опонента (неприпустима висока оцінка роботи Рецензента у випадку, коли він зовсім не дав оцінки роботі Опонента), вміння підтримувати наукову дискусію;

- оцінюється робота не тільки окремої людини, а команди, тому при виставленні оцінок враховується ступінь взаємодії між членами команди та активність усіх членів команди у ході дискусії.

9.3. Правила підбиття підсумків турніру

За підсумками кожного біоконкурсу визначається рейтинг команд, що враховує кількість отриманих командою балів та місце, яке посіла команда у даному біоконкурсі. Рейтинг команди (R_j), що посіла місце j , визначається за таблицею порівняння місця j , суми балів SP_j і різниці між SP лідера і SP_j команди:

	Місце команди в біоконкурсі				
	1	2	2	3,4	3,4
		$SP_1 - SP_j \leq 1$	$SP_1 - SP_j > 1$	$SP_2 - SP_j \leq 1$	$SP_2 - SP_j > 1$
$SP_j \geq 55$	6	6	5	5	4
$55 > SP_j \geq 50$	5	5	4	4	3
$50 > SP_j \geq 43$	4	4	3	3	2
$43 > SP_j \geq 35$	3	3	2	2	1
$35 > SP_j$	2	2	1	1	0

SP – сума балів, що дорівнює сумі арифметично усереднених залікових балів, помножених на відповідний коефіцієнт, округлена до 0,1.

SP_j – сума балів команди, яка зайняла місце j в даному біоконкурсі.

Це правило визначення R використовується в усіх турах.

Для підведення підсумків Турніру визначаються:

TSP – загальна сума балів, що дорівнює сумі SP_j ;

TR – загальний рейтинг – сума рейтингів команди в усіх раундах.

Переможці Турніру визначаються за загальним рейтингом TR . При однаковому загальному рейтингу для визначення місця команди в Турнірі враховується загальна сума балів TSP .

10. Переможці Турніру

Переможцями у загальному заліку Турніру вважаються команди, які отримали найбільший загальний рейтинг.

Кількість команд-переможців не може перевищувати 50 % від загальної кількості команд. Переможцями Турніру можуть бути команди, які набрали не менш 50 % від максимальної кількості балів.

Дипломом I ступеня нагороджується одна команда, що отримала максимальний рейтинг і має найбільшу кількість балів. Розподіл дипломів II та III ступеня вирішує оргкомітет.

Визначення переможців в особистій першості відбувається за індивідуальним рейтингом, який враховує максимальні оцінки (8, 9, 10), що отримані учасниками під час виступів. Для визначення індивідуального рейтингу оцінки переводяться у бали (1, 2, 3 відповідно) та підсумовуються.

Розподіл дипломів I, II і III ступенів в особистій першості здійснюється журі та оргкомітетом.

За згодою журі оргкомітет Турніру має право встановлювати додаткові заохочувальні призи.

11. Апеляція

У випадку, якщо команда не задоволена роботою ведучого біоконкурсу або членів журі, вона має право протягом 15 хвилин після закінчення біоконкурсу подати апеляцію до оргкомітету Турніру. Апеляція подається до оргкомітету Турніру тільки капітаном команди.

Апеляція команди повинна містити в собі:

- 1) виклад факту порушення.
- 2) посилання на ті пункти умов проведення турніру, що були порушені.
- 3) посилання на те, що інша команда або команди учасниці біоконкурсу, його ведучий теж підтвердили факт порушення.

Оргкомітет разом із журі розглядає апеляцію на спільному засіданні та приймає рішення за наявності факту порушення до закінчення Турніру.

12. Нагородження переможців

Усі команди-переможці та переможці в особистій першості нагороджуються дипломами I, II і III ступенів Департаменту освіти Харківської міської ради та цінними подарунками. Нагородження переможців і призерів Турніру відбувається в день проведення в актовій залі Харківського ліцею № 107 Харківської міської ради Харківської області.

Переможці в особистій першості отримують право увійти до складу збірної команди міста для участі у Всеукраїнському турнірі юних біологів.